

Patienternas vårdkontakt vid olika sjukdomstillstånd enligt 3 S utredningens förslag

Förslag

Enligt 3 S utredningens intentioner skall patienterna och deras anhöriga vid lättare akuta sjukdomstillstånd och olycksfall i första hand kontakta Vårdguiden per telefon för rådgivning och bedömning eller söka akutmottagning inom närsjukvården (husläkare och närakutmottagning). Vid svårare akuta sjukdomstillstånd och olycksfall kontaktas larmcentralen för beställning av ambulans.

Vid flertalet akuta sjukdomsbilder och skador är handläggningen likartad och följer ett bestämt mönster baserat på de triage principer (principer för bedömning, prioritering och kategorisering) som tillämpas vid larmcentral och Vårdguiden per telefon, inom ambulanssjukvården och vid akutmottagningarna.

Svårare akuta sjukdomstillstånd och allvarliga olycksfall

Vid svåra akuta sjukdomstillstånd och allvarliga olycksfall skall patienten eller anhörig kontakta larmcentralen för ambulansbeställning eller direkt uppsöka akutmottagning vid något av akutsjukhusen. Då ambulanssjukvården förstärks med sjuksköterskor kommer ett större antal patienter att kunna bedömas och behandlas på plats. Vid behov transporteras patienten direkt till akutsjukhus med erforderliga resurser (ex sjukhus med PCI beredskap, neurokirurgisk kompetens etc.).

Lindrigare akuta sjukdomstillstånd och lättare olycksfall

Vid lindrigare akuta sjukdomstillstånd och lättare olycksfall skall patienterna endast undantagsvis spontant söka vid sjukhusens akutmottagningar. Kontakt skall istället tas med Vårdguiden per telefon eller genom akutbesök hos husläkare eller närakutmottagning. Husläkarna har ansvaret för det akuta omhändertagandet dagtid. Närakutmottagningen skall ses som ett komplement och har särskilda resurser (fler specialister, röntgen och lab) och utökade öppettider. Vid behov kan patienten remitteras för specialistbedömning vid planerad mottagning eller för akut bedömning vid någon av sjukhusens akutmottagningar.

Förnyade besvär vid känd sjukdom och icke akuta sjukdomstillstånd

Vid förnyade besvär vid känd sjukdom och icke akuta sjukdomstillstånd bör patienten i första hand omhändertas inom närsjukvården. Vid behov kan patienten remitteras för planerat eller akut besök vid sjukhus. Vid förnyade besvär hos patient med känd sjukdom remitteras patienten i första hand till sjukhus där vård givits det senaste halvåret för den aktuella sjukdomen.

Äldre multisjuka patienter

Äldre multisjuka patienter omhändertas inom närsjukvården. Genom att utveckla s.k. koordinatorfunktion kan patientens vårdbehov tillgodoses och landstingets och kommunens vårdinsatser samordnas. Vid akuta besvär skall i första hand hembesök göras. Beroende på patienten

tens besvär ges utökad hemsjukvård eller transporteras patienten direkt till geriatrisk klinik och mer sällan till akutsjukhus.

Tumörpatienter och andra patienter med svåra sjukdomstillstånd

Patient som vid utredning inom närsjukvården eller vid akutsjukhus befunnits ha tumörsjukdom eller annat allvarligt sjukdomstillstånd som kräver högspecialiserad vård remitteras till Karolinska Universitetssjukhuset Solna eller Huddinge. Patienter som inte kräver högspecialiserad vård remitteras till de övriga akutsjukhusen. Uppföljande kontroller sker hos behandlande eller remitterande läkare beroende på vad som är lämpligast för att optimera kontinuiteten i vårdprocessen.

Barn

Anhöriga till barn med akut sjukdom kontaktar om barnet inte är svårt allmänpåverkat eller skadat Vårdguiden per telefon för rådgivning eller söker akutmottagning inom närsjukvården (husläkare eller närakutmottagning). Vid svåra akuta sjukdomstillstånd och allvarliga olycksfall skall anhöriga kontakta larmcentralen för ambulansbeställning eller direkt uppsöka akutmottagning vid något av akutsjukhusen Karolinska Universitetssjukhuset Solna eller Huddinge eller Sachska barnsjukhuset.

Ett större antal kroniskt sjuka barn och barn yngre än 1 år kan omhändertas av barnspecialist inom närsjukvården. Barn äldre än ett år som inte har svårare sjukdomstillstånd omhändertas av husläkare.

Förändring

För samtliga sjukdomsbilder gäller

- *Genom kontakt med Vårdguiden per telefon kan ett större antal patienter med lindrigare besvär undvika besök vid sjukhusens akutmottagningar. Istället kan de få bokad tid för besök inom närsjukvården, ges råd om egenvård, eller vid behov hänvisas till akutmottagning inom närsjukvården. Endast patienter med svårare besvär hänvisas till akutsjukhus.*
- *Patienter med lindrigare besvär omhändertas inom närsjukvården.*
- *Ett mindre antal patienter med svårare besvär omhändertas vid akutsjukhusen.*
- *Endast patienter som remitterats/hänvisats eller transporteras med ambulans prioritet 1 och 2 omhändertas vid Karolinska Solna.*

Exempel på omhändertagande vid olika sjukdomsbilder

Beroende på patientens besvärsbild och tidigare sjukdomshistoria görs en individuell bedömning och nedanstående beskrivningar skall endast ses som exempel på omhändertagande vid olika sjukdomsbilder och olycksfall.

Bröstsmärtor

Akuta besvär

Patienter med akuta bröstsmärtor kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon. Om patienten är allmänpåverkad (svårt smärtpåverkad, andningspåverkad eller yr) kontaktas larmcentralen för ambulansbeställning.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- nytillkomna svåra besvär hos tidigare hjärtfrisk patient :
ambulans prioritet 1. Ambulansen är bemannad med sjuksköterska och den är utrustad med EKG för telemedicinsk överföring till hjärtklinik. Om stark misstanke om hjärtinfarkt föreligger transporteras patienten direkt till sjukhus med PCI beredskap för kartläggning av kärlhinder och vidgning av kärlet.
- accentuerade besvär hos patient med känd hjärtsjukdom
råd om självmedicinering, hembesök av jourläkare/distriktsköterska eller ambulans prioritet 2 eller 3 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning (prioritet 3 ej Karolinska Solna). Patienten bör om möjligt omhändertas vid sjukhus där patienten under senaste halvåret vårdats för aktuella besvär
- lindrigare besvär
akutbesök eller tidsbeställt besök inom närsjukvården (husläkare) alt hembesök av läkare eller sjuksköterska. Detta gäller framför allt äldre patienter.

Ej akuta besvär

Patienten kontaktar Vårdguiden per telefon. Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- vid svårare besvär med andnöd
ambulans prioritet 1 eller 2 för transport till närmaste akutsjukhus
- måttliga besvär utan andnöd
akutbesök närsjukvården
- lindriga besvär
tidsbeställt besök inom närsjukvården eller hembesök av läkare, sjuksköterska (äldre patienter)

Andningsbesvär

Akuta besvär

Patienter med akuta andningsbesvär kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon. Om patienten är allmänpåverkad (svår andnöd) kontaktas larmcentralen för ambulans.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- nytillkomna svåra besvär hos tidigare hjärt/lung frisk patient
ambulans prioritet 1 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning
- accentuerade besvär hos patient med känd lungsjukdom (ex astma, KOL)
beroende på tillståndet ges råd om självmedicinering, hembesök av jourläkare/distriktsköterska eller transport med ambulans prioritet 2 eller 3 till närmaste sjukhus akutmottagning (prioritet 3 ej till Karolinska Solna). Patienten bör om möjligt omhändertas vid sjukhus där patienten vårdats under senaste halvåret för aktuell sjukdom.
- lindrigare besvär
besök närakutmottagning eller tidsbeställt besök inom närsjukvården (husläkare) eller hembesök (äldre patienter)

Ej akuta besvär

Patienten kontaktar Vårdguiden per telefon. Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- vid svårare besvär med viss andnöd
ambulans prioritet 2 eller 3 för transport till närmaste akutsjukhus (prioritet 3 ej Karolinska Solna)
- måttliga besvär
akut besök närsjukvården
- lindriga besvär
tidsbeställt besök inom närsjukvården (husläkare) eller hembesök (äldre patienter)

Buksmärtor

Akuta besvär

Patienter med akuta buksmärtor kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon. Om patienten är allmänpåverkad (svårt smärtpåverkad, har stora blodiga kräkningar eller svarta/blodiga avföringar) kontaktas larmcentralen för ambulansbeställning.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- nytillkomna svåra besvär hos tidigare bukfrisk patient.
ambulans prioritet 2 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning
- accentuerade besvär hos patient med känd buksjukdom.
beroende på tillstånd transport med ambulans (prioritet 2 eller 3) eller taxi till närmaste sjukhus akutmottagning (prioritet 3 och taxi ej till Karolinska Solna). Patienten bör om möjligt omhändertas vid sjukhus där patienten under senaste halvåret vårdats för aktuella besvär
- lindriga besvär

beroende på tillståndet ges råd om självmedicinering, tidsbeställt besök inom när-sjukvården (husläkare) alt hembesök (äldre patienter) eller akut besök inom när-sjukvården

Ej akuta besvär

Patienten kontaktar Vårdguiden per telefon. Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- svårare besvär med allmänpåverkan (smärtpåverkad, yr, äldre patient)
ambulans prioritet 2 för transport till närmaste akutsjukhus
- måttliga besvär utan allmänpåverkan
akut besök när-sjukvården
- lindriga besvär
tidsbeställt besök inom när-sjukvården (husläkare) eller hembesök (äldre patienter)

Vattenkastningsbesvär

Akuta besvär

Patienter med akuta vattenkastningsbesvär kontaktar Vårdguiden per telefon.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- nytillkomna svårare besvär (ex urinstämma eller hög feber) hos tidigare frisk patient.
ambulans prioritet 2 eller 3 alt taxi för transport till närmaste sjukhus akutmottagning (prioritet 3 och taxi ej till Karolinska Solna)
- accentuerade besvär hos patient med känd urinvägssjukdom.
beroende på tillstånd taxi till akutmottagning vid sjukhus där patienten vårdats senaste året eller akut besök inom när-sjukvården
- lindriga besvär
tidsbeställt besök inom när-sjukvården (husläkare) eller hembesök (äldre patienter)

Ej akuta besvär

Patienten kontaktar Vårdguiden per telefon. Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- svårare besvär med allmänpåverkan (smärtpåverkad, äldre patient)
ambulans prioritet 2 eller 3 alt taxi för transport till närmaste akutsjukhus (prioritet 3 och taxi ej till Karolinska Solna)
- måttliga besvär utan allmänpåverkan
akut besök när-sjukvården eller hembesök (äldre patienter)
- lindriga besvär
tidsbeställt besök inom när-sjukvården (husläkare) eller hembesök (äldre patienter)

Gynekologisk blödning

Akuta besvär

Patienter med oväntad eller stor gynekologisk blödning kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon. Om patienten är allmänpåverkad (har mycket stora blödningar eller yrsel) kontaktas larmcentralen för ambulansbeställning.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- svåra besvär (allmänpåverkan) hos tidigare frisk patient.
ambulans prioritet 1 eller 2 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning (om möjligt DS, SÖS, Karolinska Huddinge)
- övriga patienter
tidsbeställt besök inom närsjukvården (specialistläkare gynekologi) eller kontakt närakutmottagning (specialistläkare gynekologi)

Ej akuta besvär(ex oregelbundna, smärtsamma blödningar)

Patienten kontaktar Vårdguiden per telefon. Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- tidsbeställt besök inom närsjukvården (specialistläkare gynekologi) eller besök närakutmottagning (specialistläkare gynekologi)

Ryggsmärtor

Akuta besvär

Patienten kontaktar Vårdguiden per telefon.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- svåra besvär med förlamningstecken eller vattenkastningsbesvär hos tidigare ryggfrisk patient.
ambulans prioritet 2 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning
- svåra besvär utan bortfallssymptom ambulans prioritet 3 eller taxi till närmaste akutmottagning (ej till Karolinska Solna) alt akut besök närsjukvården
- övriga patienter
tidsbeställt besök inom närsjukvården eller akut besök närsjukvården

Ej akuta besvär

tidsbeställt besök inom närsjukvården (husläkare) eller hembesök (äldre patienter)

Yrsel , huvudvärk

Akuta besvär

Patienter med akuta besvär kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon. Om patienten är allmänpåverkad (mycket svår huvudvärk med illamående eller svår yrsel) kontaktas larmcentralen för ambulansbeställning.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- nytillkomna svårare besvär hos tidigare frisk patient
ambulans prioritet 2 eller 3 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning (prioritet 3 ej Karolinska Solna)
- lindrigare besvär

besök närakutmottagning eller tidsbeställt besök inom närsjukvården (husläkare med ev neurologkonsult) alternativt hembesök (äldre patienter).

Ej akuta besvär

Kontakt med Vårdguiden per telefon
- tidsbeställt besök inom närsjukvården

Öronbesvär (smärtor)

Akuta besvär

Patienten kontaktar Vårdguiden per telefon.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- svåra besvär
akut besök närsjukvården
- lindriga besvär
tidsbeställt besök inom närsjukvården

Ej akuta besvär

Kontakt med Vårdguiden per telefon
- tidsbeställt besök inom närsjukvården

Äldre, multisjuka patienter

Akuta besvär

Patienter med akuta besvär kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon (alternativt koordinator om sådan tilldelats patienten) Om patienten är allmänpåverkad kontaktas larmcentralen för ambulansbeställning.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- allmänpåverkan eller svårare besvär
ambulans prioritet 2 eller 3 för. Efter ambulanssjukvårdens bedömning beroende på besvärsbild kontakt med läkare (husläkare, geriatriker) eller koordinator för direkt transport till geriatrisk klinik, till akutmottagning vid sjukhus (ej Karolinska Solna) eller förstärkt hemsjukvård
- ej allmänpåverkan eller svåra besvär
hembesök av läkare eller distriktssköterska

Ej akuta besvär

Kontakt med Vårdguiden per telefon (alternativt koordinator om sådan tilldelats patienten).
- hembesök av läkare eller distriktssköterska

Tumörpatienter

Patient som vid utredning befunnits ha tumörsjukdom som enligt 3S utredning kräver högspecialiserad vård remitteras till Karolinska Solna eller Huddinge beroende på tumörens karaktär. Remitterande kirurg ges möjlighet att medverka vid operation. Uppföljande kontroller sker hos behandlande eller remitterande läkare beroende på vad som är lämpligast för att optimera kontinuiteten i vårdprocessen.

Olycksfall

Skallskada, medvetlöshet

Larmcentralen kontaktas för ambulansbeställning (alt helikoptertransport).

Patienten transporteras direkt till Karolinska Solna för omhändertagande vid traumaenheten

Extremitetsfrakturer

Patienter med misstänkta skelettskador kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon. Om patienten är allmänpåverkad (svårt skadad/smärtpåverkad) kontaktas larmcentralen för ambulansbeställning.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- allvarigare skada
ambulans prioritet 1 eller 2 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning (Karolinska Solna endast ambulans prioritet 1 patienter)
- lättare skada
ambulans prioritet 3 (äldre patienter) eller taxi (yngre ej allmänpåverkade patienter) för transport till närmaste sjukhus akutmottagning eller akut besök närakutmottagning (ortopedspecialist)

Sårskada

Patienter med misstänkta sårskador kontaktar om de inte är allmänpåverkade Vårdguiden per telefon. Om patienten är allmänpåverkad (svårt skadad med stor blödning) kontaktas larmcentralen för ambulansbeställning.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- allvarigare skada
ambulans prioritet 1 eller 2 för transport till närmaste sjukhus akutmottagning
- måttlig skada
ambulans prioritet 2 eller 3 (äldre patient) eller taxi för transport till närmaste sjukhus akutmottagning
- lättare skada
akut besök inom närsjukvården

Barnsjukdomar

Akuta besvär

Anhöriga till barn med akut sjukdom kontaktar om barnet inte är svårt allmänpåverkat Vårdguiden per telefon. Om patienten har svår allmänpåverkan (ex svår andnöd, svåra sväljningsbesvär) kontaktas larmcentralen för ambulans.

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

- svår allmänpåverkan
ambulans prioritet 1 med transport till akutmottagning Karolinska Solna (ALB), Huddinge eller Sachska barnsjukhuset
- måttliga besvär barn < 1 år
taxi till akutmottagning Karolinska Solna (ALB), Huddinge eller Sachska barnsjukhuset
- lindriga besvär
akut eller tidsbeställt besök inom närsjukvården (husläkare alt barnspecialist)

Ej akuta besvär

Beroende på bedömning vidtas följande åtgärder:

tidsbeställt besök inom närsjukvården (husläkare alt barnspecialist för barn < 1 år)